

SKOG MILJØ

2-2020

**Gjenåpning av
skoleskogdagene**

**Nye skiltstier
Ferie i Norge**

Tenk Tre med nye skiltstier i skogen	4
Et annerledes Skog og Tre.....	6
Norgesferie? Hva med overnatting i et av skogselskapets hus?.....	8
Lauvtreprosjekt i Agder.....	10
Fra hjemmeskole til skogplanting.....	12
Allemannsretten – grunnlaget for friluftslivet i Norge	13
Smånytt	14
Tidsskrift for Skogbrug	18
Nyhetsklippet.....	18
Skog & Miljø-bildet	19

SKOG MILJØ

Utgiver: Det norske Skogselskap
Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50
E-post: info@skogselskapet.no
Bankgiro: 7001 05 21 198
ISSN 0803-3943
Redaktør: Astri Kløvstad
astri.klovstad@norsk-skogbruk.no
Grafisk produksjon: Line Dahle/Å jour design
Trykk: Polinor, www.polinor.no

Annonsepriser (ekskl. mva.):
1/1 side kr 6 000
1/2 side kr 3 500
1/4 side kr 2 000
1/8 side kr 1 000
Frist neste nummer: 15. september 2020
Forside: Endelig kunne skoleskogdagene med Skogselskapet gjennomføres igjen. Her brannvoktere og brobyggere fra Otta skole. Foto: Ola Gram Dæhlen

Styret Det norske Skogselskap
Leder: Randi Dille, Trøndelag
Nestleder: Bernt-Håvard Øyen, Bergen og Hordaland
Styremedlemmer: Hallvard Bakka (Rogaland), Mette Kinderås (Troms), Tonje Refseth (Norsk Friluftsliv), Lars Henrik Sundby (Oslo og Akershus), Rannveig J. Kristiansen (Trøndelag, ansattrepresentant)

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med ca. 9 000 medlemmer fordelt på totalt 16 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

www.skogselskapet.no

Allemannsretten – og ansvaret som følger med ...

Allemannsretten står sterkt i den norske folkesjelen. Og aldri før har vel flere tenkt på muligheten av å benytte denne - som følge av koronarestriksjonene og sommerferien som nå står for tur. Skogselskapet synes det er flott at så mange kommer seg ut i skog og natur, men som Skogens vokter slår vi samtidig et slag for det ansvaret og de pliktene som denne rettigheten faktisk har med seg.

Allemannsretten ble en del av lovverket gjennom Friluftsloven i 1957, og den gang var friluftslivet i all hovedsak knyttet til fottur og plukking av sopp og bær. Siden det har friluftslivet endret og utviklet seg på ulike måter, stisykling og hengekøyer er den store trenden blant mange i dag for å nevne et par eksempler.

Endringene, og ikke minst det at så mange nye grupper nå tar turen ut i skog og mark, er gledelig sett ut i fra både et helseperspektiv, miljøperspektiv knyttet til kortreist ferie og det at naturen benyttes som arena. Samtidig medfører dette en økt belastning knyttet til slitasjeskader, miljøutfordringer og annet i sammenheng med at store grupper reiser ut fra de samme utfartsstedene og oppsøker de samme attraksjonene.

For å begrense mulige skadevirkninger på sårbar natur og dyreliv samt sikre gode friluftslivsopplevelser for alle er det derfor viktig med informasjon og gjennom dette kunnskap. Videre hensiktsmessig tilrettelegging av mye brukte friluftslivsområder og et godt samarbeid mellom friluftslivsorganisasjonene, grunneiere og andre involverte parter. Se egen artikkel om allemannsretten på side 13 i bladet.

Skogselskapet arbeider fortløpende med dette temaet og har en god dialog med de ulike aktørene. I tillegg legger vi stor vekt på å kurse og informere allmennheten og skolebarn om det ansvaret som følger med allemannsretten og verver stadig nye skogbrannvoktere i stor skala som et forebyggende tiltak.

I denne sammenheng kan også nevnes at Skogselskapet har igangsatt et eget prosjekt med målsetning om å kartlegge effekter av den økte bruken av utvalgte friluftslivsområder - som følge av koronarestriksjonene. Hvordan sikre best mulig informasjon, tilrettelegging, kanalisering etc. for å begrense mulige skadevirkninger av

økt press på utvalgte områder. Herunder sikre at de nye brukerne av skog og natur blir glade i denne, tar vare på den og fortsetter å praktisere et friluftsliv også etter at koronaviruset har lagt seg. Mer info om prosjektet kommer vi tilbake til over sommeren.

Skogselskapet er opptatt av å fronte allemannsretten og at skogen og naturen brukes og blir en større del av folks ferie og hverdag. Men det forutsetter at vi bruker den på en slik måte at våre barnebarn også kan få de samme opplevelsene og minnene, og samtidig at skogeiers interesser blir hensyntatt. Vi er opptatt av at ansvaret og pliktene som følger med denne retten løftes fram og etterleves på en god måte. Plikten til å ferdes sporløst og ikke gjøre unødig skade på trærne og terrenget eller forstyrre dyrelivet, gjelder alltid når vi ferdes i naturen.

God tur, vis hensyn og nyt naturen.

Ha en riktig god sommer! 🍃

SNORKLIPPING: – Disse skiltstiene er jo ekstra relevante nå i koronatida, da skogen er et av de mest populære utfartsstedene vi har, sa Magne Vikøren da han åpnet den første skiltstien. Her sammen med Gudmund Nordtun, direktør i Glommen Mjøsen Skog (t.v.), og Endre Jørgensen (t.h.), almenningsbestyrer i Løiten Almenning.

Tenk Tre med nye skiltstier i skogen

Det er ikke bare Skogselskapet som ser at det er behov for å lage plakater med informasjon om skogen, naturen og skogbruket. Nå har prosjektet Tenk Tre i samarbeid med Skogselskapet fått laget et eget sett med skilter som skal settes ut langs utvalgte turstier.

AV: ASTRI KLØVSTAD

– Skognæringa trenger å bli bedre kjent. Vi har så lett for å snakke til våre egne, med vårt eget stammespråk, men Tenk Tre er et forsøk på å nå ut til andre, sa leder for styringsgruppa i Tenk Tre og kommunikasjonsdirektør i Moelven Industrier Magne Vikøren - før han med saks i hånd erklærte den nye skiltstien i Løiten Almanning for åpnet.

Det er turstinettet i Mosjømarka i Løiten Almenningsskoger som har fått æren av å huse den første av flere slike samlinger med informasjonsskilt om skogbruket. Skiltene er utviklet i samarbeid med Skogselskapet som har lang tradisjon for å tilby naturstiplakater til friluftslivets aktører. Men disse er altså utviklet spesielt for å forklare allmennheten om blant annet klimanytten av skogen, hva tømmeret blir til og hvilke miljøhensyn skogbruket tar. Og det uten faguttrykk og stammespråk.

Håvard Dufseth er skogsjef i Løiten Almanning og den som har hatt i oppgave å finne egnede steder for de ulike skiltene. Han kunne fortelle om visse problemer med å finne omgivelser som passet for noen av temaene.

– Denne skogen er litt for godt skjøttet til å finne noe særlig liggende død ved. Forgjengeren min gjennom 40 år har plukket med seg alle de vindfall som fantes, fortalte han. Men skiltsamlingen inneholder temaer nok til at mangel på læger skulle sette en stopper for prosjektet. Dette området består av stier på kryss og tvers, og for at flest mulig av turgåerne skal få oppleve minst to-tre skilt, uansett hvilken rute de velger, er mange av skiltene satt opp i stikryss. Skiltstien er på 5,6 kilometer og går mellom to mye brukte parkeringsplasser for turgåerne. Også direktøren i Glommen Mjøsen Skog, Gudmund Nordtun, skrøt av skogen til Løiten Almanning.

SKILTSTI: Skogselskapet har levert skiltene og var representert ved Lars Erik Rønningen fra Hedmark under åpningen.

– Da vi forhørte oss blant andelseierne om noen hadde et egnede område til skiltstien, meldte almenningen seg fort. Denne skogen er et utstillingsvindu for skogbruket og godt tilrettelagt for friluftslivet med fine stier uten kvist og kvas, så det ble en god samarbeidspartner, sa han.

Tanken nå er at denne skiltstien skal etterfølges av flere. Men dette er piloten, og den skal følges opp med en evaluering. Prosjektleder for Skog-Tre-Klima i Glommen Mjøsen Skog, Berit Sanness som sitter i prosjektgruppa for Tenk Tre, forteller at metodikken for evalueringen ikke er helt fastsatt, men man ser for seg å hyre inn studenter som kan intervju turgåere i området om hva de har fått ut av skiltstien. – Dessuten er det QR-koder på skiltene og ved å logge hvor mange som har lastet inn nettsiden til Tenk Tre via den, vil vi også få et inntrykk av hvor mye skiltstien har engasjert turgåerne, sier hun.

Etter hvert blir det også skiltsti på Løiten Almenningss grunn på Budor, på Dokka, på Lygna i Gran kommune og ved Losby gods i Østmarka.

Tenk Tre er omdømmeprojektet som en rekke bedrifter og organisasjoner på tvers av verdikjeden i norsk skog- og trenæring står bak. Målet er å vise hvordan skog og tre kan bidra i klimakampen. 🌿

Et annerledes Skog og Tre

Skog og Tre-konferansen måtte som mye annet avlyses denne forsommeren. Som et lite plaster på såret, ble det arrangert et totimers Skog og Tre-webinar.

AV: ASTRI KLØVSTAD

Mens fjorårets konferanse samlet 350 deltakere, var det hele 500 som deltok på årets webinar. Det kan nok tilskrives både at det kun la beslag på et par timer og at det var helt gratis. Temaet var «Klimakrise og naturkrise – er skogbruket problemet eller løsningen?» og tok utgangspunkt i rapportene fra FNs klimapanel og FNs naturpanel.

Landbruksminister Olaug Bollestad åpnet konferansen. Og de faglige foredragene om FN-rapportene sto Kristin Thorsrud Theien, forskningssjef fra NINA, og Gunnhild Søgaard, avdelingsleder skog og klima i NIBIO, for. Deretter holdt direktøren i Miljødirektoratet, Ellen Hambro, og styrelederen i Skogeierforbundet, Olav Veum foredrag om skogforvaltning til fordel for klima og miljø. Webinaret ble avsluttet med debatt hvor Trygve Slagsvold Vedum fra Senterpartiet og Arild Hermstad fra Miljøpartiet de Grønne diskuterte.

Deltakerne på seminaret benyttet muligheten til å skrive inn sine spørsmål og kommentarer til både foredragsholdere og politikere under veis. Arrangørene, Skogeierforbundet og

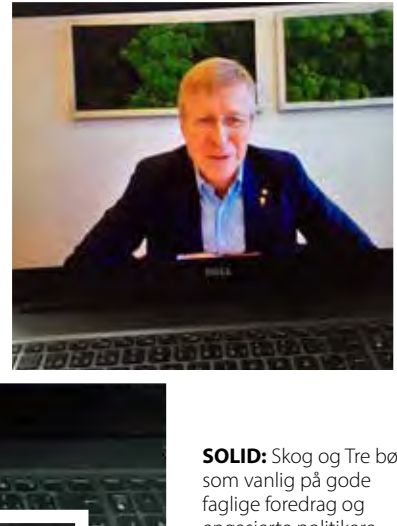
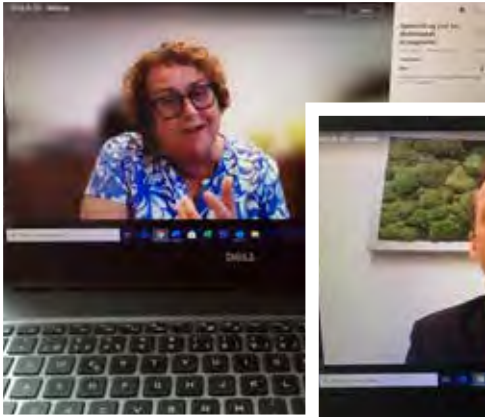
Skogselskapet, kunne konstatere at teknologien funket knirkefritt.

Og da webinaret var over klokka 12, gikk nok de fleste av deltakerne på kjøkkenet og tok seg ei brødskive eller to.

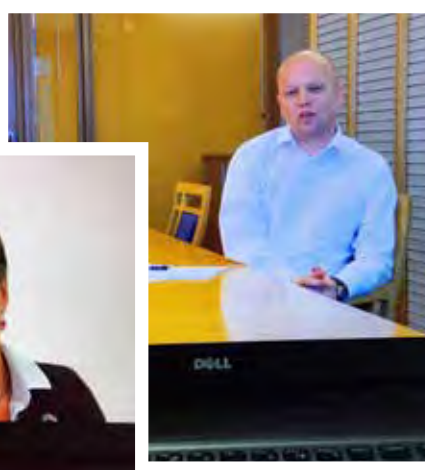
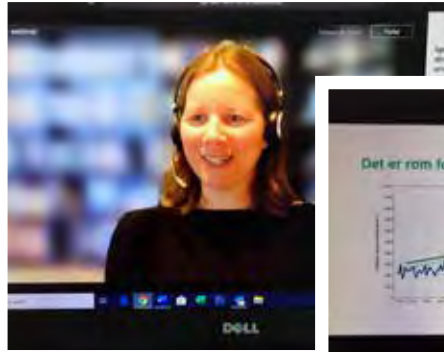
Her var det ingen lunsjbuffet med varmat og kaldmat og et overdådig dessertbord. Ingen mingling i pausene. Ingen aperitiff i foajeen. Ingen konferansemiddag med underholdning og utdeling av Eidsvold Værks skogpris. 500 deltakere og vi så ikke snurten av mer enn de 8-10 vi så på skjermen.

Men vi fikk et godt faglig påfyll om et aktuelt tema. Og en påminnelse om at Skog og Tre er et viktig samlingspunkt for næringa både faglig og sosialt. Neste år sees vi på Gardermoen 27.-28. mai! 🌿

SOLID: Skog og Tre bød som vanlig på gode faglige foredrag og engasjerte politikere.

NORGESFERIE?

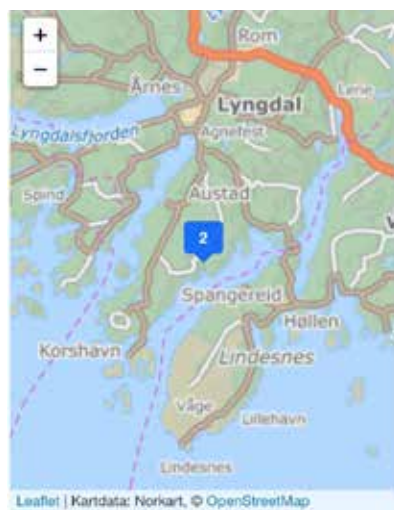
Hva med overnatting i et av Skogselskapets hus?

I enkelte deler av landet har Skogselskapet skogshusvær som leies ut i sommer. Det gjelder blant annet på Helgeland og i Agder. Disse fylkesskogselskapene presenterer her sine utleietilbud. Ta kontakt med Skogselskapet i det fylket du skal til i sommer om du vil undersøke muligheten for å leie feriested.

AGDER:

EPLEDAL

Eiendommen Epledal ligger i et natur-skjønt område ved Grønsfjorden i Lyngdal. Både huset og løa kan benyttes til overnatting og er til leie (hver for seg). Det er mange turstier, grusveier og gamle tråkk i området. Vest for huset, over bekken, kan stien følges til Kåveland hyttefelt, videre på grusveien ned til Lindestø (ta veien til venstre før båthavna) og tilbake langs fjorden. Det er også merket løype opp til toppen rett sør-vest for huset.

Det er et naturreservat – edellauvskogreservat – nord for Nakkestad.

Veien til Nakkestad ender i gamle Nakkestadstrand. På turen kan lukten av ramsløk oppleves svært intens! Det er også blåveis langs veien, en relativt sjelden plante i Lyngdal.

Hele strandsonen med plener, sandvolleyballbane, badestrand og bryggeanlegg sør for tunet inngår i Skjærgårdspark og kan brukes fritt av allmennheten.

Det er også opparbeidet badestrand i Lindestø, ca. 400 m langs fjellet/toppen fra brygga og utover. Kvistet sti fører til stranda. Mindre barn må ha følge av voksne på tur dit.

Hus med tun (avgrenset med hekk) tilhører Skogselskapet og er privat område.

AGDER: Både huset og løa er til leie på Epledal.

MER INFO: Du finner mer info på finn.no, FINN-kode:

179429647 (huset) eller FINN-kode: 180086820 (løa).

Skogselskapets medlemmer får 20% rabatt.

Booking: Tlf. 41508280, e-post: audivatland@gmail.com

HELGELAND: Skogselskapet i Helgeland har disse stedene til utleie i sommer.

HELGELAND:

En ferietur til Helgeland er noe alle burde få oppleve. Alt fra små øyer, holmer og skjær med ruvende fjell i horisonten til vakre vann og nasjonalparker. Helgeland kan virkelig gi en naturopplevelse av de sjeldne. Helgeland Skogselskap leier ut følgende tre hytter/hyttetun, ta gjerne kontakt for mer info.

TUVNESET

Ligger idyllisk til ved Ømmervatn i Vefsn Kommune, et naturlig stoppested om man kjører E6 nordover og et perfekt utgangspunkt for dagsutflukter til for eksempel Mosjøen, Mo i Rana og Hemnes, i Mosjøen kan du oppleve flotte trebygninger i sjøgata og prøve deg på via ferrata, zip-line og Helgelandstrappa. I Rana og Hemnes kommune kan man oppleve Svartisen, Grønnligrotta eller kanskje prøve å bestige Nord-Norges høyeste fjell, Oksskolten på 1916 moh.

Tuvneset er inndelt i en hovedhytte og tre småhytter. Hovedhytta har innlagt strøm og vann og kjøkkenkrok med kjøleskap og komfyr. I tillegg har den også spisestue og salong og et enkelt utstyrt bad med dusjkabinett. Småhyttene har fire køyer i hver hytte med innlagt strøm.

Totalt er det soveplass til 18 personer.

Utenfor hytta er det bål plass ved vannet og et utendørs langbord med tak, i tillegg er det også en nydelig sandstrand.

Perfekt for en liten solskinnstur klokken 3 på natta.

«BRAKKA» PÅ ALSTAHAUG PLANTESKOLE

På Alstahaug Planteskole ligger «brakka», Alstahaug planteskole ligger ved skjørtekanten av de syv søstre, her har det vært planteproduksjon siden 1930 grunnet sitt gunstige lokalklima.

På planteskolen kan man oppleve et arboret som ble etablert ved oppstarten. Her kan man se de fleste trær som ble forsøkt til skogbruk i kystklima.

Fra «brakka» kan man dra på øyhopping med sykkel, kajakkpadling og vandre på de syv søstre, kanskje klarer dere alle sju på en dag? I tillegg er Alstenøya viden kjent for sin tette elgstamme, det er derfor ikke lange «safarituren» som skal til før dere kommer til å treffe på skogens konge. Brakka har sju rom med soveplass til 14 personer, det er godt utstyrt kjøkken og bad med dusj og vaskemaskin.

ÅSEN OG STORHAUGEN I VISTEN

Om man virkelig ønsker seg en ferietur i naturens tegn er Åsen eller Storhaugen den rette turen for dere, disse to hyttene ligger rett utenfor Lomsdal/Visten nasjonalpark og har en helt magisk natur. Her kan dere nyte flotte idylliske fiskevann og virkelig kjenne roen senke seg. I tillegg kan man ta seg en slurk fra det naturlige mineralvannet som sipler ut av kalkfjellene. Både Åsen og Storhaugen er to enkle hytter uten innlagt vann og strøm. Åsen har sju soveplasser og Storhaugen fire. Enkleste adkomst er sjøveien med båt, men for de spreke vil det også være mulig å gå innover fjellene for å nå målet. 🌿

Lauvtreprosjekt i Agder

Agder har en spennende framtid i satsing på lauvtre. Skogselskapet i Agder er i gang med et lauvprosjekt, og samarbeider mellom annet med fylkesmannen og Skognæringen Kyst om dette.

AV: SKOGSELSKAPET I AGDER

Vi vil fortelle om nysatsing på å øke tilgjengelighet og bruk av eik fra de sørlandske eikeskogene. Mange har prøvd mye for å få større utnyttelse av lauvtre i Agder. Det er spennende å se på historikken og framtidsutsiktene til eik i Norge.

– Eik er på fremmarsj først og fremst i randsonene til de eksisterende eikeskogene, opplyser en av landets ledende eksperter på eik, Ragnar M. Næss, tidligere fylkesskogmester i Aust-Agder til Aftenposten i en artikkel fra 2009.

– I randsonene kan skogen øke med fra 75 til 500 meter pr. år, avhengig av forholdene. Bare siden 2. verdenskrig er volumet av eik blitt mer enn fordoblet. Og bestanden øker stadig, i hovedsak i Agder-fylkene, i Telemark og i Vestfold. Agder-fylkene har fortsatt 75 prosent av all eikeskog i landet. Det er både volumet, i form av summen av høyde og diameter på eksisterende trær, og tilveksten av nye trær, som står bak den formidable økningen, skriver Aftenposten.

KART: Områdene hvor eik er skogdannende i dag. Kilde: Aftenposten

Eika vinner over både gran og furu der den sprer seg. Det hevdes bl.a. at eikerøttene sprer stoffer som grantrærne ikke liker. Også furutrærne viker.

– Men vandringen går likevel sakte, blant annet fordi eikenøttene er tunge, i motsetning til frøene fra gran og furu.

Spredning skjer først og fremst ved hjelp av nøtteskrika. Eikeskogene i Norge er fortsatt unge, knapt 200 år gamle, i forhold til skogene som i tidligere tider ble hugget ned, sier Næss til Aftenposten.

I Agder finner vi blant annet Vintereik AS, som holder til på Snartemo og er drevet av Jan Petter Gysland. Vintereik AS er et sagbruk som satser på både tradisjonell og ny teknologi, og på kompetanse i skjæring og tørking av lauvtre. Den sørlandske eika er deres hovedtreslag, og det er et krevende treslag å håndtere.

Særlig gjelder dette for tørkeprosessen, der selskapet henter inn ny kunnskap og teknologi fra ulike deler av verden.

Vintereik AS vil finne optimale løsninger på utfordringer rundt både vridding og tidsforløpet til tørking av lauvtrær.

I løpet av de siste årene har Vintereik AS samarbeidet med en annen lokal bedrift, nemlig Hamran snekkerverksted AS. De lager kjøkken og møbler, og henter alt av materialer og inspirasjon fra naturen. Alt

Hamran lager produseres lokalt på Snartemo. Det er de som har gjort alt trearbeidet i undervannsrestauranten Under; utvendig og innvendig kledning, samt gulv og tak. De har også laget møblene. Alt produsert i sørlandsk eik .

– Eik er vakkert, fleksibelt og holdbart. Så motstandsdyktig mot fuktighet, og så rikt på garvesyre, at vintønner i eik tåler hundre års bruk før de gjenvinnes.

Gjerdestolper i brent eik har stått i jord i flere hundre år uten å råtne. Ingen lokale tresorter er bedre egnet til møbler, kjøkken, interiør eller eksteriør. Ingen motstår angrep fra småkryp og sopp bedre. Og det er her, på Sørlandet, at mesteparten av eika vokser. Det er her eikenøttene faller. Framover skal snekkerverkstedet i størst mulig grad bruke lokalt høstet lauvtre i produksjonen, skriver Hamran på sin nettside.

EIKEMØBLER: På bilde ser du stoler og et bord fra møbelkolleksjonen Under, som er et samarbeid mellom Hamran og Snøhetta.

BERETNINGER OM 2019

Vedlagt dette bladet er den nye Årsrapporten for Skogselskapet.

Årsmeldingen for Det norske Skogselskap trykkes denne gangen ikke i bladet, men kan fås tilsendt ved å sende en e-post til info@skogselskapet.no. Den blir sendt ut til deltagerne på Landsmøtet og vil bli tilgjengelig på skogselskapet.no.

Landsmøtet er utsatt til 4. november og rådsmøtet vil bli avholdt den 5. november, begge lokalisert til Gardermoen.

ÅRSRAPPORT 2019

PLANTING: Skogselskapet la til rette for elevene på Natur videregående skole da de hadde skogplanting på timeplanen.

Fra hjemmeskole til skogplanting

Siste uken i april var det mulig for elever på yrkesfag å slippe ut fra hjemmeskolen. Elever på Vg2 ved Natur videregående kunne dermed dra til skogs sammen med Skogselskapet for å plante skog.

AV: SNORRE SYNNESTVEDT, SKOGSELSKAPET I OSLO OG AKERSHUS

Isolde, Marius, Thea Lousie og Nadia holder et godt tempo ut over hogstflaten, selv om det bare er andre dagen deres med skogplanting. De har tidligere prøvd seg på både ungskogpleie og hogst, og begynner å få en god oversikt over de grunnleggende tiltakene innenfor skogbruket.

Alle fire ønsket seg en mer praktisk skolegang, og valget falt naturlig på Natur videregående som er Oslos eneste naturbrukskole. Der har de et studieprogram med fordypning i skog, villmark og landbruk på Vg2, hvor elevene blant annet får mye praksis i skogene i og rundt Oslo. Etter dette har de mulighet for å gå

videre på Vg3 landbruk eller få studiekompetanse, noe alle de fire skogplanterne planlegger.

Planting er repeterende og slitsomt arbeide. Det er ikke elevenes favoritt, men de klager ikke. Nye plantepakker splittes og deles ut, kursen settes, og så bærer det avgårde ut på flata igjen. Det er viktig å finne gode planteplasser, sette pluggen dypt i jorda og holde riktig avstand til den som planter ved siden av. Nadia har fått med seg at skogbruket er aktive på rekrutteringsfronten. Både hun og Isolde vurderer å studere skogfag etter videregående, selv om de ikke helt ser hva det å jobbe med skogbruk kan innebære utover det praktiske skogsarbeidet.

Isolde har prøvd å skaffe seg sommerjobb med skogplanting, uheldigvis uten å få napp noe sted så langt. Dette burde være et tankekors for skognæringen – at det på den ene siden jobbes aktivt med rekruttering, mens ungdom samtidig opplever at det er vanskelig å skaffe seg sommerjobb eller praksis. 🌱

Allemannsretten – grunnlaget for friluftslivet i Norge

Allemannsretten gir alle unike muligheter til å oppleve og bruke skogen og naturen rundt oss. Og dette har vi full rett til – så lenge vi tar hensyn til grunneier, hverandre, planter og dyr.

AV: TRYGVE ENGER

Denne rettigheten er dypt forankret i den norske kulturen og gir oss rett til å ferdes og oppholde oss i utmark i hele landet. Utmark kan forklares som alt som ikke er innmark. I praksis vil det si skog, fjell, myr og kystområder, som utgjør mesteparten av landet. Innmark kan defineres som områder av typen gårdsplasser, hustomter, dyrket mark og lignede areal hvor allmenn ferdsel vil være til bry for eier av grunnen.

Hvorvidt et område er innmark eller utmark, gir seg ikke alltid selv. I mange tilfeller krever det en skjønnsmessig vurdering. Rettigheten er et gratis

fellesgode som er en del av den norske kulturarven. Allemannsretten gjelder uavhengig av hvem som er grunneier.

Allemannsretten er grunnlaget for friluftslivet i Norge. Den gir rett til fri ferdsel til fots og på ski i utmark. De viktigste reglene om allemannsretten følger av friluftsløven.

Retten gjelder for alle og består av rett til opphold som teltning, bading og rasting og rett til ferdsel og høsting. Opphold, ferdsel og høsting må skje på en hensynsfull måte. Man må ta hensyn til andre som er ute i naturen, fastboende, hyttebeboere og landbruket, som har sin næring i naturen.

Les mer om allemannsretten:

miljodirektoratet.no/for-private/friluftsliv-og-allemannsretten/ og norskfriluftsliv.no/kategori/tema/allemannsretten/

God tur, vis hensyn og nyt naturen og friheten! 🍃

UTVALGTE PUNKTER SKOGSELSKAPET LÆRER BARN:

1. Vær forsiktig med bål og engangsgrill når det er tørt. Slukk med mye vann.
2. Det er lov å plukke sopp og bær (alle fylker unntatt Troms og Finnmark), men ikke levende trær, greiner, never og røtter. Det må du spørre grunneier om.
3. Det er ikke lov å gå på dyrket mark om våren og sommeren, der skal vintermaten til folk og dyr dyrkes.
4. Ikke legg igjen søppel i naturen.
5. Ta hensyn til nye planter på hogstfelt.
6. Skal du bruke hengekøye, ikke skad trærne.

TETT PÅ FRØFOREDLINGEN

Skogselskapet i Trøndelag har hatt mange oppdrag for Det norske Skogfrøverk i vår. Skogselskapets ansatte setter stor pris på å få muligheten til å jobbe så tett på foredlingen og genetikken.

En forsøksserie med gran for kysten ble sådd på Kvatningen, samt en test på ny årgang av frø fra frøplantasjen på Undesløs. Et juletreff forsøk er også revidert. Vinterens sanking av podekvist ble omsatt i poding. To separate arbeidslag var i sving som følge av korona-situasjonen. Gran, furu, fjelledelgran og hengebjørk stod på årets pode-program.

Klonarkivet på Kråkholten er utvidet og klargjort for planting. En tilsvarende utvidelse er planlagt på Spjutnes. Begge eiendommene eies av Skogselskapet i Trøndelag og deler av arealene leies ut til Skogfrøverket. Feltpoding er gjennomført på frøplantasjen på Munkrøstad. Utplanting av podinger vil foregå utover våren i klonarkiv og frøplantasjer.

Landbruks- og matminister Olaug Bollestad på besøk på Biri

I forbindelse med plantetilskuddet som er kommet på kr 1,30 var ministeren ute i skogen og orienterte seg om situasjonen i skogbruket en dag i slutten av april. Først plantet hun statsrådsskogen utenfor Gjøvik. Etter planting ute i skogen besøkte hun planteskolen og fikk en grundig omvisning og innblikk i skogplanteproduksjonen. Arne Smedstuen i Skogplanter Østnorge og Ola Gram Dæhlen i Skogselskapet viste ministeren rundt.

Nå i vår skal det plantes ut nær 30 millioner skogplanter rundt om i Norge. 10 millioner av disse kommer fra Biri.

Etter besøket på Biri reiste statsråden videre til Skogfrøverket på Hamar.

Skoleskogdag i Trøgstad

28. mai gjennomførte Skogselskapet i Østfold en super skoleskogdag med 5.-trinnet på Skjønhaug barneskole i Trøgstad. Flinker lydøre elever fikk høre om hvor viktig det er med skog som grunnlag for opplevelser, klima, arter og produkter. Vi fikk og tid til seljefløytespikking og litt om skogbrannovervåking og -slukking. Takk for en flott dag i en nydelig «Hundremeterskog».

Første skoleskogdag i Trøndelag etter koronautbruddet endelig gjennomført

Onsdag 20. mai gjennomførte Skogselskapet i Trøndelag den første skoleskogdagen etter koronautbruddet. Det var godt å komme i gang igjen og elevene strålte om kapp med sola! De 15 elevene fra 5. klasse ved Snåsa Skole syklet 10 km til planlagt møte-sted og syntes det var fantastisk godt å være ute når endelig været viste seg fra sin gode side.

På planen stod en skogvandring med mange faglige stopp. Vi startet turen med å studere kartet og orientere oss i terrenget. Men det vi skulle bruke mest tid på var å se etter detaljer og de små ting i naturen, ta det rolig og hygge oss på tur. Elevene skulle lære seg minst fem ulike mosearter, de skulle se etter spor og sportegn, og vi skulle ta for oss skogbilde underveis. Det som fanget mest interesse var nok grevling-hiet som vi passerte. Men også det svære grantreet og maurtua som kokte av yrende liv. Noen syntes det var helt greit å spise maur og kjenne den syrlige smaken på tunga, mens andre syntes det var litt ekkelt.

Etter matpause med bålmat og marshmallows avrundet vi dagen med en liten konkurranse hvor det handlet om å bygge bål og brenne av en snor på kortest mulig tid. Oppgaven krever både samarbeidsevne og å se løsninger, noe de klarte med stil!

Alle var i enige om at vi hadde hatt en tipp topp skoleskogdag, og skogens mangesidige betydning ble satt i praksis.

SKOGEN SOM LÆRINGSARENA BLE VIKTIGERE ENN NOEN GANG

I midten av mars snudde Covid 19 viruset hverdagen opp ned for de aller fleste, og ikke minst for skoleverket. Skolene ble stengt og barn i alle aldre skulle undervises via ulike nettbaserte plattform-er. For en lærer er det ikke nødvendigvis bare enkelt å kunne komme på gode ideer om hva undervisningen skal inneholde. Ikke minst er det viktig å få elevene ut i frisk luft, da er skogen naturligvis en usedvanlig god arena tenkte vi. Skogselskapene i Østfold, Oslo og Akershus og Buskerud og Telemark jobbet iherdig med å utarbeidet et godt pedagogisk oppgavesett som skulle hjelpe skoleverket i denne annerledes-tiden.

Opgavesettet ble sendt ut til våre mer eller mindre faste samarbeidsskoler i Viken fylke. Og da vi først hadde utarbeidet et så godt verktøy for skolene ønsket vi å dele det med flere. Det ble spredd via sosiale medier, med en for oss enorm fart, og per 11. mai hadde over 720 lærere fra Kristiansand i sør til Vadsø i nord bedt om å få oppgavesettet tilsendt. Vi vet at mange av de lærerne som har fått det i sin innboks igjen har delt det med sine kolleger internt. Så hvor mange som totalt har benyttet seg av opplegget tør vi ikke å anslå. Vi har i midlertid fått svært mange hyggelige tilbakemeldinger. Det har resultert i en flott vinn-vinn situasjon: Vi har klart å hjelpe lærere i en krevende situasjon. Elever har vært i skogen og utforsket dens mangesidige betydning. Vi har lært og ser viktigheten av å kunne gi skoleverket en «skoglig hjelpende hand», som blir satt stor pris på.

Det strømmer inn med hyggelige tilbakemeldinger og bilder fra elevenes skolehverdag i skogene. For skolene er det heller ingen ulempe at de nå ved gradvis åpning av skolene kan benytte seg av opplegget ute i skogen med sine elever tilstede. Dermed kan de avlaste overfylte skolegårder og klasserom, men fortsatt lære noe om og av det viktigste: Den geniale skogen.

Skogselskapet besøkte tre Sigdal-skoler

I Sigdal har det over mange år vært tradisjon å samle samtlige 5.-7. klasser til en felles skoleskogdag. I dette annerledes-året, har Skogselskapet i Buskerud og Telemark gjort det motsatt. Vi har besøkt hver og en av de tre barneskolene i kommunen og gjennomført en skoleskogdag, sammen med skogbrukssjefen, landbrukssjefen og skogeierlaget. Det var så trivelig å møte så mange kjekke og kunnskapsrike barn i Sigdal.

Nå skal de kunne enda litt mer om skog og skogbruk, skogbrann, land- og jordbruk og husdyrhold og ikke minst har de fått skjerpet kunnskapene om spikking med kniv! Tiptopp skogtommelen opp!

Skoler får skogdag i boks

Skogselskapet i Oppland er i disse dager ute på skolebesøk for å fortelle om viktigheten av skogen. Noen av skolene er ekstra heldige, for med seg i den grønne bilen, har vi med en overraskelse, en stor trekasse.

I boksen ligger det flere hjelpemidler som skal gjøre det lettere for lærerne å bruke skogen som læringsarena i flere fag. Naturstier, plakater med treslag, bøker og et klasse-knivsett er noe av det som ligger oppi trekassen. Alt til en verdi av kr 10 000,-
Ideen ble til ved at vi så at skolene og lærerne ofte manglet ideer

rundt dette med å bruke utearealene rundt skolen som læringsarena. Vi ser at læring i mange fag like gjerne kan foregå ute i naturen, naturfag, språk, matte osv. I tillegg får de gratis mosjon. Det er rett og slett et kinderegge: God læring, god kunnskap om lokalmiljøet og god folkehelse. Boksene er støttet av Gjensidigestiftelsen, i et samarbeid med Lære med skogen.

HERLIG DAG MED TYRISTUBBEN BARNEHAGE I ÅSNES

Barnehagebarna som var med Skogselskapet i Hedmark ut i skogen fikk smake vaniljeis med granskuddsirup og undre seg litt over hvordan disse smakene kan komme fra trærne i skogen. De fikk plantet gran også.

Sammen med Jeger- og fiskerforbundet i Hedmark fikk de fisket og sett på dyr og sportegn laget som et skattekart med nedgravd skatt til slutt.

Vi passet samtidig på å fortelle om skogbrannfaren. Alle barna kunne nummeret til brannvesenet. De kan nå kalle seg skogens brannvoktere med flotte skyggeluer.

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

Nr. 7-8, Juli-August 1920 28.aarg

Specialdynamit

for sprengning av sten uten borhul, stubber og skogsgrofter forevistes for en interessert forsamling i Frognersæterskogen av A/S Norsk Sprængstofkompani den 30. Juni. Man fikk se anvendelsen av sikkerhetssprængstof, av stjerne-dynamit (direktør Auberts norske patent) og av en speciel grøftedynamit. Samtlige demonstrasjoner forløp heldig. Stubbesprængningen foregik ved anbringelse av 6-7 patroner under stubberne, saaledes anbragt, at der blev et jordlag mellem stubbens nederkant og sprængstoffet. Ved grøftesprængningen anbragtes patroner i vandfyldte huller på rad med ca 1/2 meters indbyrdes afstand (på tør grund angaves metoden uanvendelig). Derefter andtændtes en patron i grøftens ene ende med den følge at hele rækken exploderte og grøften lå ferdig opkastet i ca 1 meters dybde og 1 ¾ meter bredde. Da demonstrationen forgik paa en typisk bløtmyr, blev det meste av grøftens indhold liggende paa kanterne; men det uttaltes, at man paa mindre vandsyk mark vilde faa opkastet spredt langt ut til siderne væk fra grøften.

Man fik ved demonstrationen konstatert, at dynamitten lar seg bruke for stubbebrytning og grøftesprængning i skogen. Hvorvidt den lar sig bruke med økonomisk fordel, er imidlertid et spørsmåal som kræver mer indgaaende specialforsøk. Hvad det gjælder om er at faa vite de minimumsmængder av dynamit som maa til for de forskjellige stubbestørrelser og jordarter. At betale 3-4 kroner for at faa op en stubbe eller kr 1,20 a 2 kroner meteren for at faa op en skogsgroft - kan ikke anses lønsomt i skogbruket.

En opgave for Skogforsøksvæsenet?

NYHETS KLIPPET

Nye Mjøsbroa: Lettere og lavere CO₂-utslipp ved bruk av tre

Nye Veier presenterte 3. juni entreprenørene som skal bygge ny firefelts motorvei fra Moelv til Roterud i Innlandet. Prosjektet inkluderer en bro med fire felt over Mjøsa. De høye miljøambisjonene for ny Mjøsbro, har materialisert seg gjennom blant annet at leverandøren vil benytte tre for å skape en lettere konstruksjon og redusere klimagassutslippet. Broen vil gi et visuelt inntrykk av innovativ bruk av tre og den forankringen skog og tre har både regionalt og nasjonalt.

– Dette er et forbildeprosjekt som befester Norges posisjon som verdensledende innen innovativ bruk av tre. At Mjøsbrua nå bygges i tre i kombinasjon med andre materialer underbygger den lange skogtradisjonen vi har i Norge, og det vil kunne bli et utstillingsvindu mot verden. Jeg ønsker at vi skal bruke enda mer tre i bygg og anlegg framover. Dette er ikke minst viktig for Innlandet hvor skog- og treindustri i generasjoner har spilt en viktig rolle i arbeidsplasser og samfunnsutvikling. De store skogressursene som over 23 000 skogeiere forvalter gjør det mulig å utvikle bærekraftig industri basert på fornybare ressurser, sier landbruks- og matminister Olaug Bollestad.

Mjøsbrua er et viktig og symbolsk prosjekt, som viser frem Norge som en verdensledende nasjon innen utvikling av store og komplekse treløsninger. Her utvikler vi kompetanse, teknologi og løsninger som verden vil ha bruk for. Det gir også eksportmuligheter.

– Når vi bygger vei i Norge, må vi tenke på det beste for brukerne, skattebetalerne og miljøet. Med broløsningen over Mjøsa slår vi tre fluer i en smekk. Ved å bruke tre i Mjøsbrua bidrar vi til minst mulig CO₂-utslipp i prosjektet. Dette kan bli viktig for framtidige utbyggingsprosjekter i samferdselsnorge, sier samferdselsminister Knut Arild Hareide.

Regjeringen, 05. juni 2020

JOHANSII-GRANA

Denne gangen har vi hentet et bilde fra Skogselskapet i Trøndelags Facebookside, lagt ut 4. juni. Der kan vi lese at «Johansiigrana» hadde startet skuddstrekningen med sine underlige, røde skudd. Dette varer i en uke eller to før den inntar en normal grønnfarge. Grana kommer opprinnelig fra Rana der den ble oppdaget under en plantefeltkontroll. – Besøk gjerne Arboret vårt på Kvatninga i Overhalla nå. Da får du oppleve noe av naturens merkværdigheter, skriver Skogselskapet i Trøndelag.

HAR DU ET BILDE DU VIL DELE MED OSS?

Send det til info@skogselskapet.no Kanskje kommer det på trykk!

BLI EN SKOGENS BRANNVOKTER

For å bli medlem av Skogens brannvoktere må du først lære deg de tre skogbrannreglene. De er som følger:

1. **Bruk ild i skogen bare når det er lov.**
2. **Bruk godkjent bål plass**
3. **Ta med vann til å slukke bålet.**

Et stadig tørrere klima gjør at skogbrannfaren øker, og det tar flere generasjoner før en skog blir den samme igjen etter en brann. Med dette som bakteppe står nå skog- og beredskapsaktører sammen bak Skogens brannvoktere og arbeidet med å forebygge skogbrann. Vi er opptatt av å passe på skogen, og oppfordrer alle som trives med friluftsliv i skog og mark til å sette seg inn i hvordan de kan vokte skogen de bruker.

Ta vare på det du er glad i – beskytt skogen mot brann.

Les mer på www.skogensbrannvoktere.no